

มารู้จักหมู่เลือดกันเถอะ (ตอนที่ 2)

อ.พญ.กุลวรา อนุรักษภราดร
ภาควิชาเวชศาสตร์การธนาคารเลือด
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

หมู่เลือดอาร์เอช (Rh blood group)

เป็นหมู่เลือดที่มีความสำคัญเช่นกัน ถูกกำหนดโดยสารแอนติเจนที่อยู่บนผิวเม็ดเลือดแดง คือสาร 'ดี' (D antigen) โดยคนที่มีสาร D อยู่บนผิวเม็ดเลือดแดงก็จะเป็นหมู่เลือดอาร์เอชบวก (Rh positive) ส่วนคนที่ไม่ได้มีสาร D อยู่บนผิวเม็ดเลือดแดงก็จะเป็นหมู่เลือดอาร์เอชลบ (Rh negative) ซึ่งพบได้น้อยในคนไทย โดยทั่วไปหมู่เลือดอาร์เอชลบ (Rh negative) จะยังไม่มีสารต้าน D (anti D) อยู่เดิมแต่จะถูกสร้างขึ้นเมื่อได้รับเลือดอาร์เอชบวก (Rh positive) ซึ่งมีสาร D อยู่บนผิวเม็ดเลือดแดงหรือตั้งครรภ์บุตรที่มีเลือดอาร์เอชบวก ซึ่งสารต้าน D จะทำให้เกิดปฏิกิริยาที่รุนแรงและเป็นอันตรายได้เช่นกันเมื่อได้รับเลือดอาร์เอชบวกซึ่งหลังสร้างสารต้านไปแล้ว นอกจากนั้นในผู้หญิงที่มีหมู่เลือดอาร์เอชลบที่มีสารต้าน D แล้ว หากตั้งครรภ์บุตรที่มีเลือดอาร์เอชบวก สารต้าน D จากร่างกายแม่จะสามารถเข้าไปทำลายเม็ดเลือดแดงของเลือดลูกที่อยู่ในครรภ์ ก่อให้เกิดอันตรายต่อลูกที่อยู่ในครรภ์ได้อีกด้วย

ดังนั้นในคนที่มีหมู่เลือดอาร์เอชลบ หากมีเหตุที่จะต้องได้เลือดจึงควรจะได้เลือดหมู่อาร์เอชลบเพื่อป้องกันการสร้างสารต้าน D และหากตั้งครรภ์โดยที่ยังไม่มีสารต้าน D ก็ควรจะฉีดยาป้องกันการสร้างสารต้าน D ขณะตั้งครรภ์และหลังคลอด ส่วนในคนที่มีการสร้างสารต้าน D แล้ว ก็จะต้องได้รับเฉพาะเลือดอาร์เอชลบเท่านั้น มิฉะนั้นก็อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตได้

ส่วนหมู่เลือดในระบบอื่น ๆ นั้นมีความสำคัญรองลงไป ไม่ได้ทำการตรวจเป็นประจำ แต่จะทำการตรวจหาสารต้านของหมู่เลือดระบบอื่น ๆ (antibody screening) เฉพาะในผู้ป่วยที่ได้รับเลือดก่อนการให้เลือด

การตรวจหมู่เลือด

ในปัจจุบันหากท่านมาบริจาคเลือด เลือดของท่านก็จะได้รับการตรวจหมู่เลือดทั้งระบบเอ บี โอ และระบบอาร์เอชเพื่อเตรียมให้ผู้ป่วย และหากท่านมีหมู่เลือดชนิดพิเศษหายากท่านอาจได้รับ

การติดต่อจากธนาคารเลือดเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้บริจาคเลือดหมู่พิเศษซึ่งจะได้รับการติดต่อเพื่อ
มาบริจาคเลือดเมื่อมีผู้ป่วยที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เลือดหมู่ของท่านต่อไป

หากท่านเป็นผู้ป่วยที่จะต้องได้รับเลือด ท่านจำเป็นจะต้องได้รับการเจาะเลือดเพื่อมา
ตรวจที่ธนาคารเลือดเพื่อยืนยันหมู่เลือด ตรวจหาสารต้านหมู่เลือดในระบบอื่นๆและตรวจความเข้า
กันได้กับเลือดที่จะได้รับ ก่อนที่จะได้รับเลือดทุกครั้งเพื่อความปลอดภัยในการได้รับเลือด

หากท่านยังไม่ทราบหมู่เลือดของตนเอง ท่านสามารถรับการตรวจได้ที่โรงพยาบาลทุกแห่ง
ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวท่านเองเมื่อมีเหตุที่ต้องได้รับเลือดฉุกเฉิน